

POSTANOWIENIE

4 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Piotr Telusiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 4 kwietnia 2025 r. w Warszawie
zażalenia P. Ś.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie

z 11 września 2024 r., VII Ca 94/24,

w sprawie z wniosku P. Ś.

z udziałem A. Ś., R. Ś., M. Ś., D. Ś. i I. Ś.

o stwierdzenie nabycia spadku i sporządzenie spisu inwentarza po C. Ś.,

**oddala zażalenie pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego do orzeczenia kończącego
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 1 września 2024 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie w sprawie z wniosku P. Ś. przy udziale A. Ś., R. Ś., M. Ś., D. Ś. i I. Ś., o stwierdzenie nabycia spadku i sporządzenie spisu inwentarza po C. Ś., na skutek apelacji wnioskodawcy i uczestnika A. Ś., od postanowienia Sądu Rejonowego w Koszalinie z 22 grudnia 2023 r., uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Koszalinie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Zdaniem Sądu Okręgowego „w uzasadnieniu orzeczenia Sądu pierwszej instancji brak jest wyraźnego stwierdzenia, że uznał testament za nieważny (co Sąd odwoławczy uznał za brak rozpoznania istoty sprawy)”.

W zażaleniu na powyższe postanowienie wnioskodawca zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia, przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., Sąd Najwyższy bada jedynie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że zachodzi jedna z przyczyn uzasadniająca uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, objętych art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Zażalenie nie zmierza do oceny zasadności żądania pozwu ani apelacji, czy merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji. W przypadku wskazania przez sąd drugiej instancji nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji jako podstawy uchylenia wyroku, zakres kognicji Sądu Najwyższego ogranicza się do zbadania, czy sąd odwoławczy prawidłowo rozumiał to pojęcie oraz czy jego merytoryczne stanowisko uzasadniało taką ocenę postępowania sądu pierwszej instancji, natomiast poza tym zakresem pozostaje prawidłowość poglądu prawnego wyrażonego przez ten sąd. Zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie jest środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku czy prawidłowości zastosowania przez sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego niezwiązanych z podstawami kasatoryjnego orzeczenia. Kontrola dokonywana w ramach zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma charakter formalny, stąd powinna zmierzać jedynie do oceny istnienia przesłanek do uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w kompetencje sądu *in merito* (zob. np. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 16/21; z 10 grudnia 2015 r., V CZ 77/15; z 15 kwietnia 2016 r., I CZ 13/16; z 19 października 2016 r., V CZ 58/16 oraz powołane w nich orzecznictwo).

Zarzuty zażalenia wskazują na błędne pojmowanie istoty zażalenia z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Zmierzają bowiem do weryfikacji prawidłowości wyrażonych przez ten Sąd poglądów prawnych dotyczących materialnoprawnej podstawy wniosku.

Analiza uzasadnienia zaskarżonego postanowienia nie pozwala stwierdzić, aby Sąd Okręgowy wadliwie rozumiał pojęcie nierozpoznania istoty sprawy i nieprawidłowo w okolicznościach rozpoznawanej sprawy zidentyfikował jego przesłanki. Sąd Okręgowy słusznie podkreślił brak odniesienia do problemu ważności lub nieważności testamentu (poprzez sformułowanie „W uzasadnieniu orzeczenia Sąd ten zawarł jedynie stwierdzenie, że testament „należy traktować z dalece idącą ostrożnością” i tym uzasadnił swoją decyzję o zastosowaniu przepisów regulujących dziedziczenie ustawowe.”). Przypomnieć trzeba, że zgodnie z art. 670 § 1 k.p.c. sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą testamentowym oraz spadkobiercą ustawowym. Tym samym sąd jest zobligowany do zweryfikowania ważności testamentu w świetle art. 945 k.c. Takie stanowisko zostało już wcześniej wyrażone w orzecznictwie (por. postanowienie SN z 29 listopada 2017 r., II CSK 88/17).

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z 398¹⁴ oraz - co do kosztów postępowania - art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[r.g.]